

[J. C. A. Larsen.]

Bestemmelser om Akkord eller Moratorium vil yderligere forværre deres Forhold. Nu har ganske vist den højtærede Handelsminister i Gaar fremsat et Lovforslag om Statslaan til Haandværkere og handlende paa gode og billige Betingelser; men at laane er nu dog ikke det samme som at faa sit Tilgodehavende.

Jeg har ikke fremsat disse Bemærkninger for at modsætte mig Lovforslagets Gennemførelse. Det er vel en Nødvendighed; men jeg har taget Ordet for at rette en Henstilling til den højtærede Landbrugsminister og det kommende Udvalg, om der ikke var Mulighed for, at den Del af Haandværkernes og de handlendes Tilgodehavender, der vedrører det nødvendige til Ejendommens Drift, f. Eks. Indkøb af Gødningsstoffer og nødvendige Reparationer, kunde blive udtaget som privilegerede Fordringer.

Jeg har før sagt, at den Haandværker, der leverer et Stykke Arbejde, som er nødvendigt for Opretholdelse af Ejendommens Drift, maa have samme Krav, som Lønarbejderen har paa at faa sin Ugeløn, naar Ugen er omme. Jeg tror, man vil give mig Ret i, at den Haandværker, der reparerer Landmandens Seletøj, uden hvilket han ikke kunde komme i Marken, eller sætter hans Avlsredskaber i Stand, maa have en lige saa stor moralsk Ret til at faa sit Tilgodehavende som f. Eks. den Husmand, der klipper en Hæk omkring Haven eller vender en Græsplæne for Kultiveringens Skyld. Haandværkeren maa jo ikke alene levere sin Arbejdskraft, han maa ogsaa gøre Indkøb af Materialer og i de fleste Tilfælde holde Medhjælp, medens den Arbejder, der vender Græsplænen, ikke en Gang behøver at have hele Husmandens Værktøj, Skovl og Hakke, han kan nøjes med en Spade.

Alle, der kender til de virkelige Forhold, og det gør den højtærede Landbrugsminister, ved, at en Haandværker, naar en Mand kommer og skal have et Stykke Arbejde gjort i sin Bedrift eller sender en ung Mand hen for at hente et Stykke til en Binder, der er gaaet itu under Arbejdet i den gode Høsttid, ikke kan forlange sine Penge med det samme, han maa vente. Han maa derfor have samme moralske Ret som Lønarbejderen og Landarbejderen.

Nu har ganske vist den højtærede Minister indsat Bestemmelsen i § 3, men det regner jeg ikke for ret meget, jeg er temmelig sikker paa, at den Landbruger, der har faaet Moratorium, vil ikke lægge saa stor Vægt paa at betale disse Penge, naar han ved, at han bliver ved sin Ejendom alligevel.

Det glædede mig meget, at det ærede Medlem Hr. Holdgaard udtalte Sympati for disse handlende og Haandværkere. Det forekom mig bare — for at bruge en forslidt Vending —, at han ikke havde noget Sted at have denne Sympati i. Jeg henstiller til det ærede Medlem og andre, som maatte have en lignende Sympati, at give den Udtryk i Handling under Udvalgsarbejdet, og det kan bedst ske ved at give disse Haandværkere en Ret som privilegerede Fordringshavere for det, der vedrører Reparationer. Jeg vil ikke stille Fordring om, at det skal være Tilfældet, naar en Mand faar lavet noget nyt, som maaske kan undværes, det skal kun gælde de for Ejendommens Drift nødvendige Ting, og dér skal de paagældende saa kunne komme ind mellem de privilegerede Fordringshavere.

Vagn Bro: Naar jeg har tilladt mig at tage Ordet, er det ikke, fordi jeg er uenig i de Betragtninger, som mit Partis ærede Ordfører har fremsat; jeg finder ligesom han, at der her er et Omraade, hvor vi i høj Grad bør komme til et snarligt Resultat, og jeg kan støtte de Betragtninger, han fremsatte. Men naar jeg har taget Ordet, er det for at støtte de Betragtninger, som den ærede sidste Taler, det ærede Medlem Hr. J. C. A. Larsen, fremførte, Betragtninger, som jeg ogsaa har hørt er fremført fra en anden Side under denne Forhandling.

Det drejer sig om Haandværkeres og handlendes Stilling. For mangfoldige af disse er Forholdene paa Grund af deres Tilhørsforhold til Landbruget blevet lige saa slette som for mangfoldige Landmænd. Og det kan paa den anden Side ikke nægtes, at selv i disse trange Tider kan de lidt efter lidt faa visse Afdrag, som jo ikke vil komme til at foreligge, hvis der træffes en Akkordordning, som jeg i øvrigt maa støtte som værende det rigtige. Jeg er klar over, at man i Lovforslagets § 3, 2det Stykke, ogsaa har Opmærksomheden henvendt paa dette Forhold, men det er jo saaledes, at det er Kreditor, altsaa den paagældende handlende eller Haandværker, der skal nedlægge Protest, og i mangfoldige Tilfælde vil han i Virkeligheden blive tvunget til at gaa med, da han ogsaa maa erkende, at overfor den specielle Debitor vil det være vanskeligt anderledes.

Her er det, jeg vil henstille til Overvejelse i det Udvalg, som faar med denne Sag at gøre, at naar der i Loven tales ikke alene om Akkord, men ogsaa om et 3-aarigt Moratorium, er det i Virkeligheden det samme, som vi har drøftet i Henstands-